

(MRK: Planen er under revisjon. Siden 2013 har følgende skjedd:

- Ny politireform med bl. a. endring av antall politidistrikter
- Ny organisasjonsplan for redningstjenesten (kgl. res. 2015)
- Ny veiledning fra Helsedirektoratet (2016)
- PBS 1 er under revisjon
- Kommunen har fått en tydeligere rolle ved ulykker og katastrofer, bl. a. med ansvar for bemanning av evakuert og pårørendesenter (EPS)

Oslo bispedømme

PLAN VED ULYKKER OG KATASTROFER

Oslo bispedømmeråd 16. september 2013

BISPEDØMMETS PLAN VED ULYKKER OG KATASTROFER

1. Innledning	s. 3
2. Den sivile beredskap	
2.1 Organisering av redningstjenesten	s. 4
2.2 Varsling, informasjon og annen støtte til pårørende	s. 4
2.3 Samarbeidende parter	s. 5
2.4 Psykososiale kriseteam	s. 6
2.5 Særlige utfordringer i regionen	s. 6
3. Den norske kirkes rolle	
3.1 Kirkens oppgaver i følge PBS I	s. 7
3.2 Bispedømmerådet/biskopen	s. 7
3.4 Prostene og kirkevergene	s. 7
3.5 Bispedømmets LRS-team (prester og/eller diakoner)	s. 8
3.5 Kirkelig personell på senter for evakuerte og pårørende	s. 8
3.7 Andre hendelser/ulykker som utløser omsorgsarbeid	s. 10
3.8 Ved sykehus	s. 11
4. Lokalkirkens beredskap	s. 11
5. Mediene og kirkens offentlige rolle ved katastrofer og ulykker	s. 12
6. Oppfølging	s. 12

1. Innledning

Den norske kirke har en almen hjelpeplikt. Som kristen kirke har vi en særlig forpliktelse overfor mennesker i nød og kriser.

Den offentlige redningstjenesten er organisert som et samvirke mellom en rekke offentlige etater og frivillige organisasjoner som er egnet til innsats for å redde liv. I Politiets beredskapssystem del 1 (PBS I) er Den norske kirke oppført som en slik samvirkeaktør.

Målsettingen med denne planen er

- at alle som er knyttet til Hovedredningssentral og Lokal redningssentral, dvs. HRS-/LRS-prester/diakoner, proster og annet kirkelig personell er beredt på og har kunnskap om sin plass og sine oppgaver i en katastrofesituasjon
- at menighetene er forberedt på å møte ulike behov for oppfølging og omsorg

Planens målgruppe er prester, diakoner, proster og daglige ledere for fellesrådene/kirkeverger og beredskapsansvarlige i kommunene og bydelene.

Det finnes egne retningslinjer for sentralkirkelig handling ved større (nasjonale) ulykker og katastrofer, se www.kirken.no. Ekspedisjonssjefen i kirke departementet, Bispemøtets preses og Kirkerådets direktør samles i egen ledergruppe.

En arbeidsgruppe under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet utarbeidet i 1991 "Den norske kirkes tjeneste ved katastrofer og ulykker". Denne utredningen ligger til grunn i arbeidet med kirkens katastrofeberedskap. I tillegg til denne planen vil det være nødvendig at kirkelig personell har andre sentrale dokumenter lett tilgjengelig ved eventuell innsats. Dette er omtalt i denne planen på side 12.

Beredskapen i form av skriftlige ressurser vil da bestå av fire hoveddeler:

- **Den norske kirkes tjeneste ved katastrofer og ulykker**
- **Bispedømmets plan ved katastrofer og ulykker**
- **Hjelpemidler for det enkelte ledd ved innsats**
- **Lokale planer for krisehåndtering**

Annet grunnmaterieell er:

- **Politiets beredskapssystem del I, (PBS I)** utgitt av Politidirektoratet (2011)
- **Veileder for psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer**, utgitt av Helsedirektoratet august 2012.
- **Livsfaseriter**. Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Planen trer i kraft når situasjonen går ut over den alminnelige funksjon med varsling av dødsfall (jfr. Rundskriv 2007/003) Vedlegg 1.

Det er viktig og helt nødvendig at det på forhånd utarbeides avtaler mellom de to arbeidsgiverlinjene i kirken om organisering av arbeidet og mandat til innkalling av kirkelig personell til tjeneste i en akutfase. (jfr pkt 3.2)

Normalt vil en slik ekstraordinær tilrettelegging av tjenesten ikke vare lenger enn ca to til tre døgn, de alminnelige funksjoner søkes gjenopprettet så raskt som mulig.

2. Den sivile beredskap

2.1 Organisering av redningstjenesten

Redningstjenesten er den offentlig organiserte virksomheten som utøves ved øyeblikkelig innsats for å redde mennesker fra død eller skade som følge av akutte ulykkes- eller faresituasjoner, og som krever koordinering. Den er organisert som et samvirke mellom en rekke offentlige etater og private frivillige organisasjoner som er egnet til innsats for å redde liv. Det er Hovedredningssentralen (HRS) og Lokal redningssentral (LRS) som har ansvaret for all ledelse og koordinering av redningsaksjoner innen sine ansvarsområder. (PBS I, 6.3 og 6.3.1)

Redningstjenesten er organisert i to HRS (én for Sør-Norge og én for Nord-Norge) og 28 underordnede LRS (21 i Sør-Norge og 7 i Nord-Norge). Hvert politidistrikt (inklusive Sysselmannen på Svalbard) fungerer ved behov som en lokal redningssentral, og lensmannskontorene er en del av politidistriktenes interne organisering. LRS har sitt sete der hvor politimesteren har hovedkontor. Nødetatene politi, brann og helse samt bla. representanter for Forsvar og Telenor i tillegg til Sivilforsvar og frivillige, utgjør ledelsen i LRS, med politimesteren som leder. *Til hver LRS er det oppnevnt en prest/diakon med stedfortreder som rådgiver(e).* (PBS I, 8.7)

Samme samvirkeprinsipp er lagt til grunn for sammensetningen av ledelsen ved HRS-ene. *Til hver HRS er oppnevnt en prest/diakon som rådgiver.*

Lokal redningssentral (LRS) er en *funksjonell* organisering for å løse en oppgave når en redningsinnsats skal utføres i et politidistrikts ansvarsområde. Det er politiets ansvar å sørge for koordinering av slik innsats. ”Stab” er tradisjonelt et uttrykk for ”politimesterens ekstraordinære ledelsesapparat når det ordinære ledelsesapparat ikke er tilstrekkelig.”

I Oslo bispedømme er det **2 politidistrikt** som utgjør **2 Lokale Redningssentraler (LRS)** :

- Oslo politidistrikt: Tlf. 22 66 90 50 eller 02800
- Asker og Bærum politidistrikt: Tlf. 67 57 60 00 eller 02800

Denne planen kan også komme til anvendelse selv om politimesteren **ikke** setter LRS-stab i et politidistrikt. Kirkens tjenester vil gjerne være de samme, men LRS-prest/diakon vil da ha en annen funksjon.

Prosten vil da ha det koordinerende hovedansvaret med LRS-prest/diakon som rådgiver. Se pkt 3.2 og 3.5.

2.2 Varsling, informasjon og annen støtte til pårørende

Melding til pårørende om dødsfall utenfor hjem eller helseinstitusjon er et politiansvar. I Norge er det avtalt ordning at politiet ber Den norske kirke (prest/diakon) om å ta kontakt med den/de pårørende på deres hjemsted (eller annet kjent oppholdssted) med anmodning om å gi slik melding, jfr. Politidirektoratets rundskriv 2007/003: ”Formidling av informasjon til pårørende ved brå død, ulykke, katastrofe og kriminelle handlinger”. Dødsfallet eller ulykken kan utløse bistand fra kommunalt/bydelens kriseteam der kirkelig personell vanligvis er representert, og der representant for annet tros- eller livssynssamfunn kan tilkalles.

Ved katastrofer/ulykker med mange rammede skjer i prinsippet det samme. Men her vil det være behov for et større apparat for at kirkelig personell og andre hjelpere skal kunne utføre sitt oppdrag tilfredsstillende.

Ved større hendelser kan pårørende bli hurtig varslet om ulykken, oftest gjennom nyhetsmedia eller ved bruk av mobiltelefon fra ulykkesstedet. Pårørende vil henvende seg til de stedene de tror de kan få informasjon om skadde, døde og savnede. Ved behov vil KRIPOS opprette et nasjonalt kontaktnummer for pårørende – 815 02 800. En HRS vil kunne få som oppgave å ivareta informasjon fra og til pårørende når det ikke er noen aktuell LRS/politidistrikt (ulykker i internasjonalt farvann eller lignende), eller på anmodning fra en LRS.

Redningstjenesten søker bistand fra de prester/diakoner Den norske kirke har utpekt og knyttet opp mot aktuell HRS eller LRS. Denne kontakten med pårørende for informasjon og oppfølging vil normalt fortsette etter at selve redningsarbeidet er avsluttet, og er ofte et samarbeid mellom politi, kirkelig personell, kommunale kriseteam og andre fagpersoner.

Det psykososiale støtteamarbeidet kan i akutfasen ta form av tilrettelagte sentre (for evakuerte og pårørende) i lokaler som kommunene har utpekt til slikt formål. Politiet/redningsledelsen bidrar ved opprettelse av slike sentre og er ansvarlig ledelse mens det psykososiale arbeidet vanligvis ledes av helse- og sosialtjenesten. Kirkens bistand inngår i dette tverrfaglige arbeidet. (Jfr PBS I, 11.1, 11.2.1-3) Mange steder vil kirkelig bistand være representert gjennom prester/diakoners deltakelse i kommunale kriseteam. I Oslo også bydelens kriseteam. Men politiet kan også be LRS-presten stille kirkelig personell på sentrene.

Kirkelig personell skal, i tillegg til å støtte de evakuerte eller pårørende etter omkomne, også støtte pårørende til person som er savnet eller ikke vil bli funnet. De kan kontakte døveprosten dersom noen av de berørte er døve/hørselshemmede for å få råd og/eller bistand.

2.3 Samarbeidende parter

Det er mange aktører i arbeid etter både større og mindre ulykker. En oversikt over disse finnes i boken "Politiets beredskapssystem del I", utgitt av Politidirektoratet (2011).

Den norske kirke er formelt innlemmet i samarbeid med politiet om redningstjenesten. Der hvor kirkelig personell er i direkte kontakt med berørte etter ulykker, har man et ansvar for at også representanter for andre **kirker, religioner og livssynsamfunn** trekkes inn der det er behov for det. LRS-prest og prost bør ha en løpende kontakt med lederne for lokale tros- og livssynssamfunn. Når døve eller hørselshemmede er rammet bør LRS-prest og prost ta kontakt med døveprosten/Døvekirken for bistand. Kirkelig fellesråd vil som gravferdsmyndighet ha lokalkunnskap om de ulike tros- og livssynsamfunn i kommunen.

Innen hvert politidistrikt finnes liste over aktuelle tros- og livssynssamfunn som Den norske kirke er ansvarlig for å fremskaffe hos **Fylkesmannen**. Bispedømmekontoret skaffer årlige ajourførte oversikter hos de respektive Fylkesmenn og stiller dem til disposisjon for proster og LRS-prester/diakoner.

Fylkesberedskapsrådet har som oppgave å drøfte samfunnsikkerhets- og beredskapsspørsmål og skal være et forum for gjensidig orientering om beredskaparbeidet på

de forskjellige områder. Det skal holde oversikt over sikkerhets- og beredskapsarbeidet i fylkene og skal kunne være et instrument for fylkesmannen for koordinering av krisehåndtering under alvorlige hendelser i fred, krise og krig. Biskopen er Den norske kirkes representant i dette rådet. **Politimestrene** samler de samarbeidende organer/etater og organisasjoner til jevnlig drøftelser og øvelser. (Jfr PBS I, 5.9)

2.4 Psykososiale kriseteam

I **kommunene** og **bydelene** er det opprettet **psykososiale kriseteam** som har en viktig oppgave ved ulike mindre og større kriser og ulykker i området. Organiseringen av kriseteamene kan variere fra kommune til kommune. Men felles er at disse teamene også utgjør grunnstammen i oppfølging av berørte/pårørende ved ulykker og i større krisesituasjoner. Det anbefales at prest eller diakon er fast med i disse teamene (jfr Veilederen fra Helsedirektoratet, s.53)

Det overordnede ansvaret for å håndtere kriser og ulykker i kommunene er fordelt slik:

- Oslo kommune: «Sosial og ambulerende akuttjeneste». 23 48 70 90
- Bærum kommune: «Bjørnegård psykososiale senter». 67 80 70 80
- Asker kommune: «Psykososialt team». 66 76 85 59 og 950 76 966

Ofte vil en krise eller ulykke **ikke** føre til en redningssituasjon hvor LRS etableres, men kriseteamene i kommunen og bydelene vil bli koblet inn. Kirkens bistand på pårørende/evakuerteresenter og annen kirkelig bistand, kan derfor være den samme som ved en redningssituasjon, men henstillingen om bistand kommer ikke nødvendigvis fra politimesteren. Det er derfor viktig at det er gode relasjoner og samarbeidslinjer mellom kriseteamene og kirkelig personell. Det som fungerer i det daglige vil også fungere i de ekstraordinære situasjonene.

Det forventes at prostene har kontakt med lederen av kommunenes eller bydelenes kriseteam og sørger for at prest/diakon om mulig er fast medlem i dette teamet.

For døve og hørselshemmede er disse mulig å kontakte:

- Døveprosten/Døvekirken 23 33 43 20 eller 908 58 212
- NAV/ Tolketjenesten 930 87 898, 990 13 415 eller kveld 46 40 77 90

2.5 Særlige utfordringer i regionen

Det er mange sikkerhetsmessige utfordringer i regionen. Blant ulykkesscenarier kan nevnes:

- Fly-, tog- og skipsulykker
- Ulykker med farlig gods
- Brann- og røykutvikling i T-bane og tog
- Tog-, bil- og busskollisjon i tunnel
- Terroranslag mot sentrale myndigheter, ambassader eller sivile mål

LRS-teamene i Oslo bispedømme orienterer seg i aktuelle risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser).

3. Den norske kirkes rolle

3.1 Kirkelige oppgaver i følge PBS I, pkt 5.4:

«Kirkens oppgaver vil først og fremst være å gi medmenneskelig støtte. Ellers vil oppgaven for kirken særlig være å:

- Avgi prest som rådgiver til politimesterens stab, LRS og HRS.
- Varsle pårørende etter anmodning fra politiet
- Gi støtte og sjelesorg
- Forberede og lede sørgegedstjeneste og andre markeringer
- Bistå ved syning og/eller overlevering av bårer
- Bistå pårørende ved besøk på ulykkesstedet
- Mobilisere det lokale kirkelige nettverket
- Gi særskilt oppmerksomhet til pårørende som ikke får sine døde tilbake»

3.2 Bispedømmerådet/biskopen

Biskopen oppnevner LRS-prester/diakoner (etter avtale med diakonens arbeidsgiver) og deres stedfortredere til et LRS-team og meddeler disse til politimesteren. LRS prest/diakon må ikke ha andre beredskapsmessige oppdrag som kan være til hinder for tjenesten i redningsledelsen.

I begge politidistrikt er det etablert beredskapsgrupper som er forberedt på å bli innkalt til tjeneste ved politiets sentre for pårørende og evakuerte.

Bispedømmeadministrasjonen holder planverket oppdatert og offentlig tilgjengelig via bispedømmets hjemmeside (www.kirken.no/oslo). Den fører oppdatert liste over bispedømmets LRS-team og beredskapsgrupper og sørger for at alle tjenestegjørende har tilstrekkelig kunnskap og følelsesmessig beredskap til å delta i katastrofearbeid.

Bispedømmeadministrasjonen sørger for oppdaterte lister over aktuelle tros- og livsynssamfunn.

Når det oppstår ulykker eller katastrofer som berører hele eller store deler av bispedømmet etableres så tidlig som mulig kontakt mellom de forskjellige linjene (LRS-prest, stiftsdirektør, biskop, proster og kirkeverger). Biskop vil, ved større ulykker og katastrofer, bli den som på kirkens vegne forventes å gi uttalelse til offentligheten gjennom forskjellige media.

Bispedømmets administrasjon og biskop holder kontakt med de sentralkirkelige organer og evt. andre kirke- og trossamfunn for å koordinere evt. felles markeringer.

Administrasjonen sørger for nødvendig rapportering og evaluering etter større innsats og at kopi av denne sendes Kirkerådet.

Alle bispedømmets prester inngår i bispedømmets beredskap og kan innkalles til tjeneste ved opprettede sentra for evakuerte og pårørende, dersom de ikke av biskopen/prosten er innvilget fritak fra beredskapsarbeid. Tilsvarende gjelder for diakonene og bispedømme-kontoret/prosten kontakter deres arbeidsgiver for avtaler om dette.

3.3 Prostene og kirkevergene

Det forventes at prost og kirkeverge har en gjennomtenkt beredskap vedrørende bruk av kirkelig innsatspersonell ved en ekstraordinær hendelse. Prost og kirkeverge må ha klare avtaler som sikrer en effektiv og hensiktsmessig bruk av personell og bygninger i en katastrofesituasjon. LRS-prest/diakon sitt mandat til innkalling inngår i disse avtalene.

Prostene i de prostier som sokner til politidistriktet har ansvar for å levere oppdaterte lister over aktuelt kirkelig personell m/telefonnumre samt beredskapstelefonens nummer til den lokale politimesteren og til LRS-prester/diakoner. For Oslo bispedømme betyr det:

Oslo domprosti, Søndre Aker prosti, Østre Aker prosti, Nordre Aker prosti Vestre Aker prosti	Oslo politidistrikt og LRS-prest
Asker prosti Bærum prosti	Asker og Bærum politidistrikt og LRS-prest
Døveprostiet	Begge politidistrikt og LRS-prestene

Når LRS-prest er innkalt av politiet har de fullmakt til å kalle inn sine stedfortredere. Ved behov for ytterligere kirkelig bemanning, f.eks. på et pårørendesenter, innkalles prester og diakoner fra beredskapsgruppene.

Prosten leder arbeidet med å få den ordinære tjenesten til å gå sin gang når andre blir utkalt. Når LRS-prest ikke deltar i redningsledelsen, vil det være prosten som koordinerer arbeidet. Prosten samarbeider da med kommunens / bydelens psykososiale kriseteam og eventuelt politiet om aktuell kirkelig bistand. LRS-prest/diakon kan da benyttes av prosten som rådgiver og ressursperson i arbeidet.

Det er et arbeidsgiveransvar å sørge for nødvendig oppfølging av personale etter en ekstraordinær innsats. Det tilligger prostene et særlig ansvar for avlastning og oppfølging av prestene som har gjort tjeneste lokalt. Tilsvarende gjelder kirkevergenes og kirkeforvalters oppfølging av fellestrådets ansatte.

Prostene sørger for at kirkens tjeneste er hensiktsmessig organisert i forhold til de kommunale og bydelenes kriseteam.

3.4 Bispedømmets LRS-prester og diakoner

Bispedømmets LRS-team og beredskapsgruppe skal være tilstrekkelig informert av sine overordnede om tjenesten. De tar selv kontakt med den lokale politimester (i Oslo gjennom politipresten) for gjensidig informasjon om oppgaver og eventuelle øvelser.

Funksjon og oppgaver ved innkalling til tjeneste ved politidistriktet/LRS (som følge av rundskriv 2007/003) finnes i Tiltakskortet (se s. 14).

Det er viktig at LRS-prest tar kontakt og bygger relasjoner med politiet, også ved å delta på øvelser og regelmessige møter med redningsledelsen. Erfaring viser at opparbeidet kjennskap og tillit er viktig i en katastrofesituasjon.

LRS-prest har ansvar for å ha noe kunnskap om aktuelle hensyn ved hendelser knyttet til personer med annen tro- og livssynstilknytning, og har ansvar for å kontakte representanter for disse ved behov. Det gjelder også kontakt med Døvekirken når det er døve/hørselshemmede berørte. På hjemmesiden til Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn kan man finne representanter for de ulike samfunnene. Disse vil være hjelpelige med å finne fram til eventuelle lokale kontakter: www.trooglivssyn.no. På www.livsfaseriter.no finner man en oversikt over ritualer slik de praktiseres i Norge hos de største tros- og livssynsamfunnene. Trossamfunn tilsluttet Norges Kristne Råd finnes under www.norkr.no.

LRS-prest/diakon deltar på øvelser og leverer rapport fra disse til biskopen og Kirkerådet samt til prost og kirkeverge.

LRS-prest tar initiativ til årlige møter med prostene i sitt distrikt for gjensidig informasjon og oppdatering.

3.6 Kirkelig personell på sentre for evakuerte og pårørende

Når LRS i samråd med LRS-presten/diakonen finner det påkrevet, blir annet kirkelig personell innkalt til tjeneste blant evakuerte og pårørende. Prester og diakoner innkalles i henhold til avtalte rutiner.

Kirkelig personell har et særlig ansvar for å formidle kontakt til andre tros- og livssynsamfunn ved behov.

Målsettingen med prestens/diakonens arbeid er å bistå evakuerte og pårørende og andre berørte gjennom informasjon, samtale og sjelesorg. Til dette arbeidet vil det kunne være nødvendig å ha et personell med oppgaver som beskrevet i vedlegg. Antall personer må tilpasses situasjonen. De som møter kan bære tjenestedrakt, og vil trenge kirkelig identitetskort (dvs. tjenestebevis, som bispedømmekontoret kan skaffe).

Det er utarbeidet Tiltakskort for leder/medvirkende i kirkens tjeneste på sentre for evakuerte og pårørende (se s. 16.)

3.7 Andre hendelser som utløser kirkelig bistand og omsorgsarbeid

Det er mulig at hendelsen skjer i ett politidistrikt, mens en rekke oppgaver knyttet til varsling av pårørende vil finne sted utenfor dette distriktet. Det er flere slike eksempler på innenlands ulykker hvor det er tilfelle, og det vil være tilfelle ved ulykker i utlandet.

Den norske kirkes oppgaver utføres da i tråd med det som er beskrevet i pkt 2.2, dvs. vanlig praksis for informasjon via lokalt politi og formidling av dødsbudskap med nødvendige tilpasninger til den aktuelle hendelse.

Det vil ofte være hensiktsmessig at politidistrikt som ikke leder redningsarbeidet, men som har mange direkte berørte, organiserer sine oppgaver tilnærmet lik LRS-planens opplegg for stabsarbeid og informasjon, inklusive funksjonen som LRS-prest/diakon. **Prost og LRS-prest** skal da ta kontakt med hverandre for å avklare situasjonen og se på disponeringen av ressursene. "Tiltakskort LRS-prest/diakon" vil være veiledende også i denne situasjonen. Det er mulig omfanget/antall døde fra et lokalsamfunn tilsier at særskilte tiltak iverksettes (pårørendesenter, informasjonstiltak på arbeidssted, skole osv), se planens pkt 4. Det påhviler

kirkelig personell den samme forpliktelse til å bistå i arbeidet ved slike situasjoner som ved en LRS-situasjon.

Dersom henvendelse om den ekstraordinære hendelsen er gått til vakthavende prest/ordinær beredskapstelefon, skal denne selv gi melding videre til prosten.

Ved hendelser hvor politidistriktet ikke sammenkaller redningsledelsen (LRS), er det **prosten** som har ansvar for koordinering av den kirkelige tjenesten. Dette gjelder enten forespørselen kommer fra politiet, kommunen eller bydelen. Ved enkelte større hendelser vil det være naturlig at bispedømmekontoret bistår ved bemanningsbehov og annet.

Noen varslingsoppgaver kan inneholde utfordringer som gir ekstra stort behov for samarbeid politi-kirke i kontakt med pårørende. Som eksempel kan nevnes ulykker og selvmord der barn og unge er rammet, arbeidsulykker og drap eller annen alvorlig kriminalitet hvor både offerets og gjerningsmannens pårørende skal varsles og gis støtte, jfr. vedlegg 1 - Rundskriv 2007/003. Den kirkelige innsatsen organiseres da på det nivå som situasjonen krever.

For eksempel ved trikkedrapet ved Bislet, der en døv ung mann ble knivstukket og drept, ble Døvekirken i Oslo som ligger nær Bislet den påfølgende uken et sted for døve unge og voksne. Døvekirkens ansatte etablerte kontakt med politi, bydel, legevakt, politiprest osv.

3.8 Ved sykehus:

Bispedømmet har følgende sykehus:

Oslo Universitetssykehus

Diakonhjemmets sykehus

Lovisenberg diakonale sykehus

Bærum sykehus

Akershus Universitetssykehus / Ahus. For Alna, Grorud og Stovnerbydeler i Oslo.

Sykehusene har mottak av pårørende og etablerer pårørendesenter ved behov. Når skadde og døde er ankommet sykehuset, er det sykehuset/helseforetaket som har ansvar for varsling og ivaretagelse av pårørende. Hvis sykehuset ønsker bistand av kirkelig eller annen tros- og livssynsmessig art, går henvendelsen til prostens som sørger for at sykehuset har de nødvendige telefonnummer.

4. Lokalkirkens beredskap

Det er nødvendig at menighetsråd og stab gjennomtenker sin oppgave og praksis ved lokale katastrofer/ulykker. Dette skal nedtegnes i en plan som er lett tilgjengelig. Planen trenger ikke være omfattende, men sikre rask og adekvat handling lokalt. Menighetsrådet, kirkevergen/kirkeforvalter og prostens skal gjensidig informere hverandre om lokale planer. Følgende momenter kan være en hjelp i planarbeidet:

Ved ulykker i lokalmiljøet eller ulykker andre steder hvor mange fra lokalmiljøet er rammet, vil det være behov for å åpne kirken for lystenning og samtale, eventuelt også et lokale/menighetshus der folk kan samles. **Kirkelig fellesråd** er ansvarlig for sikkerhet og brannberedskap ved åpne kirker. Kirkevergens HMS-plan må være kjent og sikkerhet i og for åpne kirker må ivaretas.

I åpen kirke bør det være et bord i inngangspartiet med blomster og lys og eventuelt en kondolansesprotokoll. Eventuelt sted for lystenning, -lysglobe eller telys, må sikres i forhold til brann og ha nødvendig vakhold. Rengjøring og rydding må ivaretas.

Informasjon til publikum, både med plakater, på nettet og i andre former er viktig. Det må være klare avtaler på hvem som skal uttale seg til pressen og det anbefales å ha en egen pressekontakt. (Se vedlegg og mediehåndtering: Vedlegg 2, side 24.) Taushetsplikten i forhold til de pårørende må ivaretas.

Tilstedeværelsen blant rammede og berørte består i å lytte, være stille sammen, gi kvalitetssikret informasjon og ellers stå til tjeneste. Kirkelig ansatte og frivillige kan stå sammen om denne tjenesten.

Kirkens ansatte kan være behjelpelig med å kontakte ønsket hjelp fra annet tros- eller livssynssamfunn, eller med å kontakte medisinsk, psykologisk eller sosialfaglig bistand.

Ansatte følger opp behov for kirkelig medvirkning ved minnemarkeringer lokalt, for eksempel på arbeidsplass, i skole eller barnehage.

Menighetsråd/stab kan selv ta initiativ til lokale bønne- og klagegudstjenester, sørge- eller minnegudstjenester, tilpasset den aktuelle situasjonen. Dette skal alltid skje i samråd med prost og kirkeverge.

Når grupper fra menigheten reiser på tur, må reiserute og deltakerlister oppbevares på kontoret.

5. Mediene og kirkens offentlige rolle ved katastrofer og ulykker

Den norske kirke har en offentlig rolle ved tilrettelegging for ulike rituelle handlinger, så som lystenning i åpne kirker, minnemarkeringer, sørgegudstjenester og begravelser. Videre har kirkens representanter ofte en rolle som en offentlig sjelesørger og som bidragsyter og brobygger i et samfunn som er pluralistisk. I tillegg kommer den rollen kirkelige medarbeidere ofte får i media i forbindelse med åpne kirker, innsats på pårørendesenter og lignende.

Det finnes ressursmaterieell på: www.kirken.no/tema/Vis_alle_tema/Kirken_i_samfunnet/Krise-og_katastrofeberedskap.

En kortfattet huskeliste/sjekkliste i møte med pressen finnes i Vedlegg 3, side 27.

6. Oppfølging

- av kirkelig personell

Arbeidsgiver har ansvar for oppfølgingen. Det er meget viktig at de kirkelig ansatte som blir involvert i en ulykke/katastrofe får den oppfølging som er nødvendig, jfr pkt 3.2.

Avlastningssamtale i gruppe eller individuelt skal gjennomføres etter endt oppdrag. Andre tiltak kan være psykologisk debriefing etter en tid, mulighet til tjenestefri for å få noen dagers rekreasjon, andre oppfølgings- og støttetiltak. Se for øvrig PBS I, 14.5.3 om psykologisk debriefing.

-av frivillige

Frivillig personell kan ha viktige oppgaver, for eksempel i forbindelse med tilstedeværelse i åpen kirke eller ved forpleining. Det er viktig at den som har ansvar for de frivillige ser og verdsetter deres innstas og at også de får nødvendig oppfølging.

- av berørte

Personer kirkelig ansatte kommer i kontakt med i forbindelse med arbeidet på evakuertssenter og pårørendesenter eller pr. telefon, kan ha behov for kontakt, samtale og sjelesorg etter akuttfasen. Kirkens personell må formidle eller gi veiledning om hvem de kan ta kontakt med etter akuttfasen.

Se også Vedlegg 3: «Til de berørte og barns og unges reaksjoner»

HJELPEMIDLER FOR DET ENKELTE LEDD VED INNSATS

Følgende skal forefinnes hos den enkelte person/instans.

LRS- prest

- og prost:**
- Tiltakskort
 - Kirkelig identitetskort (dvs. tjenestebevis)
 - Årbok for Den norske kirke (nå på www.kirken.no)
 - Telefonnr til prost og LRS-prest/diakon og stedfortreder
 - Politiets beredskapssystem del I
 - Livsfaseriter. Religions- og livssynspolitiske utfordringer i Norge
 - Lister over aktuelle tros- og livssynssamfunn
 - Lokale kirkelige beredskapsplaner (prost)
 - Ferielister

Leder

- samlingssted:**
- Tiltakskort
 - Kirkelig identitetskort (dvs. tjenestebevis)
 - Årbok for Den norske kirke (www.kirken.no)
 - Telefonnr til prost og LRS-prest/diakon og stedfortreder
 - Informasjon og råd (Vedlegg 3)
 - Liste over aktuelle tros- og livssynssamfunn

Prest/diakon i tjeneste

- Kirkelig identitetskort (dvs. tjenestebevis)
- Årbok for Den norske kirke (www.kirken.no)
- Informasjon og råd (Vedlegg nr 3)

Kirkeverge/kirkeforvalter

- Bispedømmets beredskapsplan
- Menighetenes beredskapsplaner
- Telefonnr. til LRS-prest/diakon og stedfortreder
- Ferielister

